

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre..... 16 kor.
 Negyedévre..... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre..... 20 kor
 Negyedévre..... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre..... 24 kor.
 Negyedévre..... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
ünnep utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 8.

A kivert szarvas.

A »Profétához« címzett vendéglő Szegeden nagy profétálásnak vala színhelye a minap; Bánffy állott be ezuttal profétának, hogy vést és vihart jövendőljön nemzetének, melyet az osztrákok, a horvátok és egyéb népelemek elevenen falnak fel. A szerencsétlen Magyarországnak csak egy menedéke van még, akiben megbízhatik, s ez a nagyesszű zseniális férfiú senki más, mint Bánffy. Ő az út, az igazság és az élet. A szegény magyarság boldogulásának kulcsai nála vannak. De hát most már ő is csak hallgatásra van kárhoztatva, mert a Házban nem türik most a szabad véleménynyilvánítást. Ő hát elrejtli szellemi kincseit és mint egy »kivert szarvas« visszavonul.

Hát csakugyan vérkönnyeket kell sirnunk a visszavonulás fölött. Öltünk gyászruhát, szaggassuk meg palástunk szegélyét és hintsünk hamut fejünkre, mert az utolsó nagy férfiunk visszavonul szántani, vetni, kapucinerezni és zsoltárokat zengeni elmúlt időknek elmúlt hatalmáról és dicsőségéről! Némuljon el ajkainkon a vigság szava és az örömerüje ne ragyogjon nekünk, mer! ime, Nabukodonozor csodája ujul meg. Csak annyi a változás, hogy míg amaz hét évig téhennek képzelte magát és legelni járt, addig hazánk nagy alakja kivert szarvassá változik, mely ahelyett, hogy agancsait védelmére használná, örökre visszavonul a nehéz küzdelmek teréről.

És honnan ez a nemzeti szerencsétlenség?

Hát onnan, mert a koalíció gyenge. Ausztriával, a horvátokkal meg a nemzetiségi velleitásokkal szemben a koalíció gyenge.

A horvátok réme Rakovszky hiába fojtja belé a szót az obstrukciós szavalókba, Kossuth hiába szereli le őket, Vajdát hiába vezetik ki a Házból, az iskolai törvényeket hiába szentesíti a király, a függő kérdések tárgyalása hiába ígér eredményeket, ez mind semmi. Bánffy nincsen a kabinetben s ez a koalíciót minden erejétől megfosztja.

Ha ugyanis az ügyek vezetése ismét az ő kezében volna akkor ő azonnal

megcsinálná a külön vámterületet, a horvátokat és a többi nem magyar politikusokat szimpliciter felakasztaná, és csinálna egy oly 360 tagból álló többséget a Házban, hogy a kuriának 40 évig fájna tőle a feje.

De hát Istenem! Hol volt ez a nagy erély akkor, mikor Bánffy bajusza előtt elevenek és halottak remegve borultak a porba? Hisz hatalma volt rengeteg, többsége tömérdek, bátorsága nagy és tudásának nem vala határa! Hogy van mégis, hogy sem az a kiegyezés nem született meg, sőt még a nemzeti kérdés sem került le a napirendről? Ha ő, az egyedüli szinmagyar nem bírt a bajokkal megküzdni, miért gáncsolja azt a koalíciót, a melynek megalkotásában oly példászerű hűséggel ő is részt vett?

Elismerjük mi, szegény koalíciópárti páriák, hogy a helyzet nehéz. De hát miért hallgat Bánffy a Házban? Azt hiszi tán, hogy ott nem hallgatná meg életadó tanácsát? Dehogy is nem. Az a ház, amelyben egy hónapig alig hangzott magyar szó, szinte felfrissülne ebben a meleg időben, ha Bánffy honmentő filippikeit hallhatná.

De hallgat, mert nincs mit mondania. A kivert szarvas, de meg ha nem kivert is, hallgat, mert nincs mondanivalója. Ha Bánffy a helyzetből kivezető utat tudna, bizonyára elmondaná és nem keresné a szarvasok dicsőségét.

Bánffy és a leomlott szabadelvűség nagyjai megtennék azt, ami által ismét urra tehetnék a magyar sovinizmus tulzását, belső tartalom nélkül. A kivezető út ismeretes. Annnyira ismeretes, hogy még a bukaresti lapok is ajánlották a magyar politikuskoknak. S ez az út, a hadseregére vonatkozó összes kérdések megoldásának kritika nélküli és föltétlen elfogadása úgy, amint azt az osztrák nagyhatalmi túltengést szolgáló vezérkar megcsinálta, óriási létszámmel, új költségekkel és hozzá a közös hadsereg eddigi osztrák szellemének és szervezeteinek érintetlenül hagyásával. Ennek fejében a magyar kormány bármily jellegű legyen, mindent megkap, amit csak akar.

Ámde Bánffy, mint mindenki más, nagyon jól tudja, hogy ez a »minden« — a hadseregére való befolyás nélkül, egyenlő a — semmivel. Ha a nemzetből

ujabb es nagyobb áldozatokat követelnek ily körülmények között, mint a milyennek egész gazdaságunkat tönkre jutással fenyegetik, akkor tessék azért az áldozatért mindazt megadni, ami a nemzetet, mint politikai oszthatlan egységet megilleti. E nélkül nincs sem kiegyezés sem alku, csak erőszak és kényszer van.

És nincsen politikus Magyarországon, ki a hatalmat azért vásárolná meg, a mi a nemzeti erő egyetlen záloga, a hadseregért. A magyar hadsereg eszméjét ma feladni már nem lehet. Ezt tudja Bánffy és mivel más utat nem lát, hallgatni kénytelen.

Mikor hatalmon volt, a horvátokkal ő is simán bánt, a nemzetiségi elemekkel is csak akkor volt szigorú, ha tulkapásokat látott.

Most sem lehet egyebet tenni.

Könnyű a kritika, de nehéz a helyzet szanálására recipét találni.

Bánffynak tudnia kell, hisz kormányelnök volt, hogy a horvátoknak adott alkotmány a dualizmus achilles sarka. És mivel a szláv elemek súlya napról-napra növekszik, s mert a fiatal nemzetek türelmet, jogot nem igen szoktak elismerni a horvátok elem politikája hazánkra nézve végzetes. A magyar nemzeti politikának tehát más utakon kell járnia, mint az erőszak útján, de ha ebben gátni fogják, akkor az erőszaktól sem szabad visszariadnia. S éppen ez a dollog végzetes oldala, hogy az erőszak a politikában mindig csak ideiglenes eszköz lévén, állandó megoldásra bajosan vezet, sőt nem is vezet már csak azért sem, mert elkéstünk vele. Hogy Bánffy Rakodczay kinevezésétől nem vár semmit ez is azt mutatja, hogy ő nem bizik az erőszakban.

Miért tehát erélytelenséggel és gyengeséggel vádolni a kormányt akkor, midőn az a Deák-féle kiegyezés achilles sarkait reparálgatja?

Hu vádaskodás az, hogy a kormány a nemzetiségek számára engedményeket tett, vagy tette. A meghozott iskola törvény semmi engedményt nem tett olyat, amely az államegységet veszélyeztette volna. Hogy nem alkalmazta a pózeni és finnországi rendszert, azt azért tette, mert ma már az ilyen rendszer sehol sem válik be. A magyar nemzet politikai egységének összetartó elemét nem ké-

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

pezheti az erőszak, éppen a maga ideiglenes természeténél fogva. Ha Bánffy mikor a hatalmon volt ezt belátta, mert nincs joga ellenkezőt állítani. De meg a pózeni rendszert csak oly állam alkalmazhatja, amelynek önálló hadserege van. De hol van ez nálunk?

A helyzet tehát nehéz. De éppen azért mert nehéz, nem szabad azt sem indokolatlan próféciákkal és kávéházi kritikákkal zavarnunk, sem pedig kibujnunk, mint a szarvasoknak, amelyek a vadászok elől megfutnak.

Most nem az egyéni hiuságot kell keresnünk, nem a képzelt és nem képzelt bajok miatt kell keseregnünk, hanem gondolkoznunk és dolgoznunk kell. A nemzetnek szüksége van minden igaz fiúra.

A futó szarvasokat azonban menekülésükben nem zavarjuk. Csáták idején úgy sem lehet ezeknek hasznát venni.

Gedeon.

A kiegyezési tárgyalások.

— A kormány Bécsben. —

Budapest, július 8.

Mielőtt a magyar kormány megkezdi nyári szabadságát, még egyszer találkozik az osztrák miniszterekkel. Megkísérik döntést létrehozni azoknak a szerződéseknél, amelyek a monarchia két államának gazdasági viszonyait szabályozni kívánják, hogy ősszel a kész javaslatokat terjeszthessék majd a parlament elé.

Hallomás szerint már kész a hat szerződés, amely a kiegyezésre vonatkozó megegyezéseket lesz hivatalosan foglalni, de ezeken a tárgyalások során — ha lesz eredmény — minden esetre tetemes módosítást fognak ejteni.

Az első és legfontosabb szerződéstervezet az Ausztria és Magyarország között kötendő a

vám- és kereskedelmi szerződésről szól. A tervezetnek tizenkét szakasza van, melyeket az utolsó budapesti tárgyalások alkalmával futólag már végig tárgyaltak. A még fennálló differenciák közt nincsenek kardinális jelentőségűek és itt így valószínű a megállapodás létrejövele. E szerződés legfontosabb kérdései azok, melyek a megállapodás idejére vonatkoznak s melyekkel arról kívánnak gondoskodni, hogy a szerződés megszüntetése esetén is a két állam között úgy szabályozzák a viszonyt, hogy a vámbáboru ne következhesse be.

A kiegyezés tartama kérdésében az osztrák kormánynak még mindig az az álláspontja, hogy egy hosszabb lejáratu, husz éves szerződés a monarchia két állama érdekeinek jobban felel meg. Mivel azonban a követelések minimumát sem fogadja el, amelyet magyar részről a hosszú lejáratu szerződés fejében kívánnak: 1017-ben a közbeeső vámvonat felállítását, valószínű, hogy tíz éves szerződés jön létre. A záróklauzulában arról kívánnak gondoskodni, hogy az esetben, ha 1917-ben a kereskedelmi szerződés erejét veszti, s nem újítják meg és a két állam el önrendelkezési jogával, biztosítva maradjon a barátságos vám és kereskedelmi viszony. A záróklauzulában kifejezi a magyar kormány óhaját a közbeeső vámvonat felállítására vonatkozólag. Eppen ezért a klauzula szövegezése nagyobb nehézségeket okoz.

A második szerződés a valutapolitikai kérdésekre vonatkozik. Az idevonatkozó kérdésekről csak ezután fognak tárgyalni. Ezek közé tartozik első sorban a készfizetések felvétele, amit épp úgy, mint a bankkérdést eddig alig érintettek a tanácskozások során. A magyar kormány ragaszkodik a ahhoz a kívánságához, hogy a készfizetések felvételét ki kell mondani. A harmadik szerződés a magyar blokkjáradék konverziójáról szól. E kérdésben majdnem befejezett már a megegyezés, amely a magyar részről viselt kamatterhet 4-35 százalékkal akarja tökélsíteni. A magyar kormány a visszafizetésre hosszabb haladékot kíván, az osztrákok pedig

rövidebb terminushoz ragaszkodnak. Itt csak ez a differencia. A negyedik szerződés a fogyasztási adók szétválasztását tartalmazza. Itt is lényegesek a közeledések, úgy hogy ha csak váratlan komplikációk közbe nem szólnak, föltehető, hogy a jövő év elejétől kezdve a két állam a fogyasztási adókat szétválasztva fogja kezelni. Bizonyos, hogy nem állítanak fel fogyasztási adóvonalat, hanem kifejlesztik az átutalási eljárást. A vasuti tarifák dolgát az ötödik szerződésben szabályozzák. Itt van még a legtöbb nehézség. Magyarország a tarifa megállapítását kívánja, Ausztria pedig szabad kezét akar. A hatodik szerződés a borkérdésre vonatkozik s itt a magyar kormány a magyar borok védelmére törekszik. A kiegyezés anyagát erre a hat szerződésre resztringálták.

A bécsi tárgyalásokról még ezeket jelentik:

A kiegyezési tárgyalásokat hétfőn folytatják Bécsben, ahová vasárnap délután az 5 óra 16 perckor induló gyorsvonattal elutaztak Werkerle Sándor miniszterelnök, Kossuth Ferenc és Darányi Ignác miniszterek, Sztérenyi József, Popovics Sándor és Mezössy Béla államtitkárok, a szakeladók és a miniszterek titkárai. Jó helyről szerzett értesüléseink szerint a hétfőn meginduló tárgyalásokon a fogyasztási adók és a vasuti tarifa kérdésében még mindig fennálló ellentétek kiegyenlítésére törekszenek elsősorban. Kilátás van arra, hogy az osztrák kormány a tárgyalások folyamán közeledni fog a magyar állásponthoz, mert csak ezen az alapon képzelhető megegyezés. A kvóta és a bankkérdés is szóba kerül a bécsi tanácskozásokon. A kvóta dolgában a kormány nem vállal érdemi kötelezettségeket és csak az lesz, hogy a parlament kvótabizottságainak álláspontjai között közeledést teremtsen. Az aránynak évről-évre vagy féléről-félére a korona döntésével való megállapítása tarthatatlan. A bankkérdés megoldása a legnehezebb feladatok egyike, mint-hogy a magyar parlament többsége rendíthetetlenül követeli az önálló magyar jegybank felállítását. Mindamelllett lehetséges, hogy megkísérlik a kérdésnek olyatón módon való megoldását, hogy a közös bank szabadalmát a külkereskedelmi szerződések lejártáig meghosszabbítják. A hétfőn meginduló tanácskozá-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Legyen meg a te akaratod . . . *

Itta: D. Luis Coloma.

I.

Az, amit most el akarok mondani, nem a magam találmánya. Ama mélységesen vallásos elbeszélések közül való, amelyek azon istenadta költő szívéből bugyognak, akit »nép«-nek hívnak, bugyognak pedig akkor, amikor vallásos érzése ihleti meg, ez a biztos élet-kalauza, amely a gondolkodó ember szemeláttára üti rá bélyegét e nép hitbeli életének fokozataira és tisztaságára: annyira átérzi s ki is fejezi ez érzelmét.

Itt ez elbeszélés, úgy, ahogy hallottam ama pásztorköltők egyikétől, akiket sem Titiroznak, sem melibeosnak nem hívnak, sem hófehér juhnyáját nem legeltetnek. Pellejo bácsi volt a neve, hivatala pedig: vezető, azaz olyan kis csempészféle azon egész területen, amely a Gibraltár s Ronda-hegység között fekszik.

II.

Sok éve annak, hogy végig barangoltam a festői Andaluziának azt a részét.

Egy ilyen kiránduláson, amelyre ifju kedvtelésemet készítetett, Pellejo bácsi volt a vezetőm. Egy novemberi éjszakán Algarba, ebbe a

hegyi városba iparkodtunk, miközben én a mennyire tudtam, egy andaluziai parasztködmönbe burkolóztam, míg Pellejo bácsinak nem volt egyéb ruhája, csak toldott-foldott dolmánya és a hetven évnek terhe.

— Hány az óra, Pellejo bácsi? — kérdém hirtelen, lehetetlen levén leolvasnom a nálam levő óráról.

Pellejo bácsi figyelve nézett föl a csillagokra s habozás nélkül felelt:

— Egy negyed kettő.

— Aligha meg nem állt a maga órája — feleltem tréfálkozva.

— Nem alszik el az Ur, aki földhuzogatja — válaszolt komolyan Pellejo bácsi.

— Hát nem tudja, hogy tizenkettőkor jöttünk el a vendéglőből s legkevesebb három órája vagyunk már uton?

— Negyvenyolc órája van a napnak akkor, ha az ember nem eszik — vágott vissza az öreg. — Tizenkettőkor indultunk el, most pedig egy negyed kettő, sem több, sem kevesebb. . . Látja ott azt a három testvér-csillagot? — beszélt tovább s rámutatott a kaszás derekán levő három csillagra. — Nos, amikor ezek ez időtájt a Tempul-hegy orma fölött állanak: az óra mutatója pont egy órát jelez, egy perccel sem többet, sem kevesebbet. Félórával később a Szüzanya könnyeinek fele lepörög a San Cristóbal-hegység mögé. . . Nézze csak, mint kezdenek már tűnedezni.

S ezt mondva, ujjával a tejutrá mutatót, amely valóban a jelzett hegység mögé kezdett elvonulni.

— S miért mondja e csillagokat a Szüz-

anya könnyeinek? — kérdeztem én, tudni akarván ennek jelentését.

— Azért, amiért a kenyeret kenyérnek, a bort bornak mondjuk — felelé Pellejo bácsi őszintén. Ez a tömörked csillag ama könnyekből támadt, amelyek szüz Mária szeméből hullottak, mikor a földön járt-kelt; az angyalok összeszedték, az Uristen pedig az égboltra tűzkötte őket. . . Azért annyi s oly ragyogó szépek?

Hallva Pellejo bácsit a Laplace-énél nagyobb hévvel magyarázni az ismert ködöt, eszembe jutott a görög mythológiának elbeszélése, amelyet Rubens ecsetje örökített meg s égis magasztalnak a műbírák meg költők. Mennyivel szebbnek s költőibbnek tűnt fel Pellejo bácsi magyarázata, amely ugyan nem akadt egy Rubensre sem, aki megfösse, egy műbírára sem, aki égis magasztalja, de bizonyára meg fog hatni nem egy szívet, amely gyönyörűségét leli abban, hogy Móriában szemlélheti a bűnösök menedékét meg a szomorúak vigasztalóját!

Mivelhogy magam is így voltam vele, megkérdeztem az öreg vezetőtől:

— Ki mondta ezt magának, Pellejo bácsi?

— Hisz ezt még a meg nem született gyermek is tudja. . . Olyan ez, mint a sirás, amit mindenki tud, de senki sem ért. . . Nekem legalább senki se mondta; de hallgasson csak, ifju uram, egyszer reá emlékeztetett a feleségem, aki úgy ott van a mennyei dicsőségben, akár csak mi e helyen; kissé arra bal felé megy az ut Algecirás felé. . . Jézus Krisztusom! . . . Tizenkét esztendeje már s mégis

* A »Családi Regénytár«-ból.

sok, amelyek hír szerint, mindössze három napig fognak tartani, döntő fontossággal lesznek a bankkérdésre.

A Wiener Zeitung terjedelmes jelentést közöl, amely az osztrák Reichsrat által a közös kiadásokhoz való hozzájárulás kvótájának megállapítására kiküldött deputáció ismert indítványainak indokolását tartalmazza.

A Bud. Tud. jelenti: Az osztrák miniszterelnöki palotában tartott kiegyezési szakértekezleten magyar részről Szerényi és Mezőssy államtitkárok, osztrák részről Sieghart osztályfőnök is részt vett. Popovics államtitkár az osztrák pénzügyminisztériumban a pénzügyi tárca körébe vágó ügyekről tárgyalt.

Bécs, július 8.

A magyar miniszterek és a szakreferensek, kik a kiegyezési tárgyalásokra tegnap este ide érkeztek, ma délelőtt hosszú megbeszélést folytattak, mely 11 órakor ért véget. Ezen a konferencián a legutóbb megállapított nézeteltérési pontokat futólag megvitatták és megbeszélték, hogy a magyar kormány a ma újból megkezdendő kiegyezési tárgyalásokon a megbeszélésre kerülő fontosabb kérdésekben milyen álláspontot foglaljon el. Tizenegy órakor Wekerle, valamint Szerényi és Mezőssy államtitkárok kíséretében az osztrák miniszterelnökségre ment, hol a kiegyezési tárgyalásokat tartják. Délelőtt a szakreferensek is értekezletet tartottak, hogy a technikai részletkérdéseket tisztába hozzák.

Bécs, jul. 8.

A kiegyezési tárgyalásokat folytatták s a kereskedelemügyi tárca körébe tartozó ügyekről tárgyaltak általánosságban. D. u. 4 órakor tértek át a szakreferensek bevonásával a részletkérdésekre. A tárgyalások előreláthatólag 3 napot fognak igénybe venni. A tárgyalásokon a minisztereken kívül államtitkárok és a szakreferensek vesznek részt. A *Neue Freie Presse* értesülése szerint *Wekerle* és *Kossuth* szerdán este visszautaznak Budapestre, hogy csütörtökön d. e. résztvegyenek a főrendiház ülésén, ahol a vasutasokról szóló javastot tárgyalják s a horvát kérdés is szóba kerül.

A Gilányi-utcai villamosvasut.

— A városi tanács előterjesztése. —

A múlt havi városi közgyűlésen hosszabb vitát keltett a fürdővasut építése folytán felszínre került Gilányi utcai villamosvasut építésének kérdése s a közgyűlés a fürdővasut építését közszükségnek mondván ki, utasította a városi tanácsot, hogy Hankovits és társától, mint fürdővasuti előmunkálati engedélyének tulajdonosaitól kérje be a tanács az építési terveket és feltételeket s azt a városi vasuttal kötött szerződés 2. §-ának megfelelőleg nyilatkozzatételre hívja fel a városi vasuttársaságot.

A városi vasut azonban ezt nem várva be, hozzá akart kezdeni a Gilányi-utcai vonal építéséhez, azonban a tanács a munkálatot betiltotta a közgyűlés határozata alapján, ami ellen a városi vasut felebbezést adott be a közgyűléshez.

A felebbezés a csütörtöki közgyűlés elé kerül s a tanács, mint állandó választmány a következő javaslattal kapcsolatosan terjeszti be a városi vasut r. t. felebbezését a közgyűlés elé:

Tek. törvényhatósági Bizottság.

A nagyvárad városi vasut r.-t. 1907. évi május hó 29-én 6273. sz. a. benyújtott kérvényében bejelentette, hogy miután a Gilányi-utcai vágány megépítésére a kormányhatósági engedélyt megkapta, annak kiépítését f. évi június hó 3-án megfogja kezdeni.

Mint hogy a tek. Törvényhatósági Bizottság f. évi 136—5555 sz. határozatával kimondotta, hogy közérdekből szükségesnek tartja, miszerint Nagyvárad, Félix-fürdő és Püspök-fürdő közötti vasut kiépíttessék s utasított, hogy az előmunkálati engedélyesekkel a terület használati szerződés feltételeit állapítsuk meg s annak utánna a n. várad vasut r.-társasággal kötött terület használati szerződés 2. §-a értelmében járjunk el, s minthogy a fürdői vasut a Gilányi-utcai vonalon terveztetik, 6273—1907. sz. véghatározatunkkal a bejelentést tudomásul nem vettük, az építésre a helyhatósági építési engedélyt ki nem adtuk.

Ezen véghatározat ellen a várad vasut r.-t. törvényes határidőn belül felebbezést adott be, melyben azt vitatja, hogy a szerződés 2. §-a értelmében biztosítva van részére azon jog, hogy a vasutvonalat kiépítse, mivel erre a keresk. m. kir. miniszter engedélyét megnyerte s a szerződés 16. §-a rendelkezése szerint az építés megkezdését köteles ugyan bejelenteni, de a tanács viszont köteles a szerződés értelmében a helyhatósági engedélyt kiadni.

El kell ősmernünk, hogy a szerződés 2. §-a a Gilányi-utcai vonal kiépítésére felebbező részére a jogot biztosítja; el kell ősmernünk azt is, hogy a szerződés 16. §-a értelmében az építés megkezdését a helyhatósági engedély kiadása végett csak bejelenteni tartozik, de mivel a Gilányi-utcai vonal építési munkálatainak megkezdésére a városi vasut r. t. a keresk. miniszter 14120—907. sz. a. kelt leirata szerint a helyhatósági engedély kieszközlésének feltétele alatt nyert engedélyt, a helyhatósági engedély kiadását megadni vagy megtagadni jogosított volt s azt pedig megtagadnunk kellett, mivel ha a városi vasut r. t. ezen vonalon a vasutat kiépíti, a fürdői vasut független kiépítése, a kötött szerződés értelmében, esetleg leküzdhetlen akadályokba ütköznék, — már pedig a tek. törv. bizottság 136/5555. sz. határozata a fürdői vasut építését közérdekből szükségesnek kimondotta, tehát míg ezen kérdés a szerződés 2. §-a rendelkezésének megfelelőleg érdemileg el nem intéztetik, az építésre a helyhatósági engedélyt kiadnunk nem lehetett.

Tisztelettel kérjük azért a Tek. Törv. Bizottságot, miszerint a felebbezés elutasításával 6273—1907. sz. véghatározatunkat jóváhagyni méltóztassék.

Elütötte a vonat.

Vasárnap éjjel véres szerencsétlenség történt a peceszentmártoni vasuti átjárónál. A vonat elütött egy szekeret, mely pozdorjává zúzódott. A szekéren ülő embert méterekre dobta el a vonat a kocsiból s ennek köszönhető, hogy életben maradt. Az esetről adjuk a következőket.

Vasárnap éjjel 10 órakor indul az utolsó vonat a Félix-fürdőből. A vonat indulásakor a Félix-fürdői vasuti kezelésnek kötelessége a vasuti sineken átmenő országút áteresztét lebocsájtani, nehogy szerencsétlenség történjék. Az őr tegnapelőtt is teljesítette e kötelességét, azonban a hatalmas gereudát felvonó, illetőleg lebocsájtó lánc ismeretlen okok miatt elszakadt s így az ut továbbra is nyitva állott a közönség előtt.

A lánc elszakadását a vasuti őr nem vette észre, azért nyugodtan engedte kimenni a vonatot a pályaudvarról.

A szabadon lévő vasuti sineken a Pecseszentmártonba vezető uton mindenki gyanútlanul járt kelt; így a bolgár kereskedők is, kik a hétfői vásárra igyekeztek.

Péter Miklós össi bolgár kertész három társának kíséretében négy szekérrel Belényes felől igyekeztek Nagyváradra, honnan őssibe kellett volna menniök. A jelzett átjárónál, mert az szabadon állott nyugodtan hajtottak át. A három első kocsit minden baj nélkül átjutott a vasuti töltésen, azonban az utolsó, melyen Péter Miklós ült, szerencsétlenül járt.

Az időközben Rontóra érkezett vonat innen is elindult s abban a percben ért az átjáróhoz, amikor Péter hajtott át rajta. A vonat a szekér derekába ütközött s azt összezúzta. A bent ülő embert három méternyi távolságra dobta ki a vonat a szekérből. A lovaknak semmi bajuk nem történt, mert az összeütközés követ-

fülemben az a hang! Három fiam volt, mind a hármát besorozták, mind a három ott volt a mór áboruban. Chana szemében nem akadt már könny, amit kisírhasson s nem volt szégyennek hova lennie. Én alakoskodtam, pedig idebent piszkált valami s nem hagyott nyugton és sötét buba borított. Engemet is elfogott a bubánat, aki pedig mindig olyan vidám voltam, hogy mikor a szobánkba léptem, hát bizony még a fal is kikacagott.

Egyik alkonyatkor a községházából egy rendőr jött hozzám; messziről látta, hogy Chana mellettem s azért fűtlyel jelt adott nekem. Az én fülemben szomorubbán szólott a nagyheti trombita bugásánál. Szinte repülve szálltam oda s a szívem nem csalt meg. Fiát szabadságotlalt Afrikából s általa tudódott ki, hogy az én három fiam közül a legidősebb elesett a Sierra Bullones mellett vívott ütközetben, a középsőt orvul egy mór ölte meg a sáncároknak, a harmadik pedig, Sebastian, ez a deli legény, akire gyönyörűség volt rátekinteni, az algecirasi kórházban kolerában fekszik betegen. Lesujtva tértem vissza az asszonyhoz s megmondtam neki a szomorú hírt. Szegényke megremegett, mintha a Tempul-hegy ormát látna magára szakadni: szeme kidüledt s fehérebb lett a falnál.

— Menjünk Algecirasba, Cristóbal — így szólott énhozzám. Én fölnyergeltem a szamarat s utra keltünk San Roque felé, hogy aztán egyenest Algecirasnak forduljunk. Az éjszaka valamivel Mart-lilla fölött ért el bennünket. Chana a számaron ült egy kendőbe burkolva s szünet nélkül imádkozott. Én utána ballagcsál-

tam, kigyót békát eltiporva s mindent szidva, ami élő lény csak előmbé került. Nem voltam én gonosz, hittem az Istenben és a boldogságos Szűzben és a mennyire hinni kell e világon. De hát ez a csapás úgy fölforralt az epémet, hogy még a nyálnak is keserű ize volt a számban. Egyszer csak megbotlott a számár s hátáról leesett a balyu. A düh elvette az eszemet: nem láttam, nem hallottam, akárcsak a bika, mikor szurás éri s megtörtént ami meg szokott történni, mikor a folyó átlépi a medret: dagad, dagad s egy kis záporozó megárasztja. Elfutott a méreg s nagyot káromkodtam.

Chana lepattant a számár hátáról, mintha a végítélet harsonája szólalt volna meg; még a holttestnél is merevebben állt elém s így szólt:

— Hagyd e beszédet, Cristóbal; hadd el a szót, amely megérdemli, hogy Isten megölje utolsó fiadat is!

— Hát miért bánik velünk az Isten ily kegyetlenül? — ordítottam én még dühösebben.

— Mert bűnös emberek vagyunk! — fellelte oly hangon, mint a bíró, halálos ítéletet mondva ki. Nézd csak — folytatá s kezével rámutatott e millió csillagseregbe — nézd csak e könnyeket, amelyekbe a boldogságos Szűznek kerülünk! Olvasd meg, ha tudod! Ő ontotta őket, mi meg vétkezünk!...

(Vége köv.)

keztében a kocsi eleje elszakadt s azzal a lovak Várad-felé futottak.

A szerencsétlenség bekövetkezése után mindjárt nem lehetett megállítani a vonatot, s így az több méter távolságra maga előtt tolt a kocsi roncsot, mikor végre sikerült ellengőzzel megállítani a vas szörnyeteget.

A szerencsétlenül járt embert az utról fel emelték s a vonattal Váradvelenczére hozták, hol Gere Károly intézkedésére megjelentek a mentők s a sebesültet beszállították az izraelita kórházba. Péter Miklós állapota nem életveszélyes. Sérülést szenvedett karján és a lábán.

Az esetről azonnal értesítették a Félix-fürdői csendőrséget, honnan egy járőr a helyszínre ment s a még ott fekvő kocsi roncsot a Félix-fürdőbe vitte. A megmenekült lovak gazdájukhoz mentek haza még az éj folyamán.

Az esetről jelentést tettek a nagyvárad-i ügyészségnek is, mely elrendelte a vizsgálat folytatását. A nagyvárad-i rendőrség bünyügyi osztálya szintén folytat nyomozást ez ügyben.

Gondatlanság még ez ideig nem látszik fennforogni.

Levél Mária-Czellből.

Mária-Czell, jul. 5.

A »Tiszántul« t. olvasóinak némi tájékoztatást óhajtván nyújtani a híres stájerországi bucsujáró helyről önkénytelenül is eszembe jut egy német vers, melyet egy itteni szálloda vendég könyvében olvastam és melynek hevenyézett magyar fordítása itt következik.

»Kit űz a gond és fájdalom,
Ki nyugtot sehol nem talál,
Siessen ezen szent helyre
Es bizton talál enyhülést.«

Hát az bizonyos, ez a vers nem remek írók gyűjteményéből való, de kétségtelen, hogy szívéből fakadt az írónak és aki valaha itt járt, a tapasztaltak után alá fogja írni ezt az igaz verset! Mert hát csak látni kell mint közeledik itt bánkódva a lelki beteg a gyóntatószékhez és mily boldogságtól ragyogó arccal tér vissza, mily bizalommal viszi nyavalyáját Mária színe elé, hogy megszabaduljon kínzó gyötreimeitől. Aki valaha látta azokat a könnyező szemeket Mária kegyképére irányítva, az a fenti versíróval tanácsolni fogja mindenkinek, a kit illet, hogy »siessen ezen szent helyre.«

De nem kell ám azért azt gondolni, hogy mindazok, akik ezen szent helyre sietnek, a bűn sulya alatt görnyednek, vagy kínzó fájdalomtól marcangoltatnak. Láthatni itt bizony az ártatlanság liliomait, Isten szeretetéből lángoló szíveket, a küzdelemre készülődő harcosokat is. Mindezek azért jönnek ide, hogy a legnagyobb jót, amelyre e földi és a földön túli életükben szükségük van, elnyerjék Istentől, Mária közbenjárása által!

Elleneink kárörvendve szeretik mondogatni: »A katolicizmus túlélte már magát,« a katolikus vallás már elavult, nem életképes! Mit szólnának ezek a hamis próféták, ha szemtanúi lehetnének ama több ezerre tehető zarándok körmenetének, melyet e hó 13. 14. és 15. napjain P. Abel a hirneves jezsuita atya fog ide vezetni Bécsből, hogy mindnyájan ünnepléses vallást tegyenek katolikus voltukról. És jönnek önkényt, jön minden kor, rang és nembeli.

Es különösen nagy lesz az idén a Mária-Czellbe zarándoklók száma, mert e bucsujáróhely az idén 750 ik évét ünnepli megalapításának és mert az idén nyílt meg a szentpölteni keskenyágányú vasutvonal, mely lehetővé teszi, hogy az ember még Budapestről is egy nap alatt Mária-Czellbe juthasson.

A jubileumra a templom belsejét újra fes-

tették és aranyoztatták, a templom történetét német nyelven egy cencés írta meg a szt. lambrechti monostorból.

Ime készen minden a zarándokok fogadására, vajha a mai magyarok se feledkeznének meg azon tisztelet és szeretetéről, melylyel buzgó őseink régi pátrónáinkhoz és az ő czelli kegyhelyéhez viseltettek.

Lambert.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Dr. Szentgyörgyi József Károly apát-plebános, az Országos katolikus tanügyi tanács elnöke tegnap Nagyváradra érkezett. Este Lányi József tinnini püspöknek volt vendége.

* **Kinevezés.** Glac Antal főispán. Varga József érselinki segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki. — A kereskedelmi miniszter Szabó János posta és távirat tisztet távirat ellenőrré nevezte ki.

* **Uj kath. ifjúsági egyesületek.** A m. kir. belügyminiszter az adonyi és a dítrói r. kath. ifjúsági egyesületek alapszabályait jóváhagyta.

* **Egyenlő mérték a városházán.** Dr. Radó Ignác és Pollák Pál Teleky-utca és Beóthy Ödön-utca között levő nagy üres telkeken utcát nyitnak, azonban nehézségek merültek fel a terület házhelyekre osztása körül. A város főmérnöke most jelentést tett a tanácsnak, hogy az összes házhelyek mindenike 400 négyszögméternek megfelelő. Tehát házhelyekül alkalmasak ezek a területek. Alig lehetne szó a telek parcellázása ellen, ha ebből is nem tűnnék ki világosan, mily részrehajlóan jár el a városi tanács az ilyen kérdésekben. A most szóban levő parcellázásnál a kijelölt házhelyek legtöbbje, mintegy 11, alig nagyobb néhány méternél s ugyanakkor szegényembereknek hasonló nagyságu telkeken nem engedik meg az építkezést, azon indoklással, hogy a szabályrendelet 500 négyszögmétert ír elő. A legutóbbi közigazgatási bizottság ülése elé is több ilyen javaslatot terjesztett a tanács. Hát vagy van szabályrendelet s akkor tessék azt mindenki, a tanács előtt tekintélyekkel szemben is betartani, nem csak a szegényemberekkel, akiket tönkretesznek merev és igazságtalan eljárásukkal. Vagy a szabályrendeletben foglalt kivételes in érzékedés csak a jópajtások számára készült. Egyes elszigetelt eseteknél még csak lehetne kifogásokat találni, de ez a szembezőkö igazságtalanság már mindennapos lesz a városházán. Tessék egyenlő mértékkel mérni a város minden polgárának.

* **Keresik a bűnbakot.** Gróf Zichy Vladimir kopacseli birtokán iparvasutat épített, amelylyel sok bajuk van a lakosoknak. A község határában folyó Vale csel Mare és Vale Durgó patakok medre nagyon elhagyatott állapotban van; bedőlt fák, vizmosások, galyak töltik be a mőtret, amik száraz időben nem tesznek kárt, de esőzések idején, mikor a hegyi patakok megdagadnak, akadályozzák a víz lefolyását. Junius 19-én nagy esőzések voltak a hegyeken s ettől a patakok kiáradtak s tönkretették a lakosság termését, sőt az iparvasutat is annyira megrongálták, hogy öt napig szünetelt a forgalom. Ilyen árvíz károk máskor is előfordultak, de nem követelte senkitől a lakosság a kár megtérítését. Most azonban követelésekkel állottak elő s azt vitatták, hogy a patakok kiöntését az iparvasut okozta. Gróf Zichy Vladimir kérelmére a községi előljáróság helyszíni szemlét tartott s megállapították, hogy a víz kiöntését a patak medrek tisztátalan, elhanyagolt állapota okozta.

* **A katonák és az aratás.** A törvényhatóságok feliratokat intéztek a képviselőházhoz és a kormányhoz, hogy tekintettel az aratási időnyre s az ilyenkor előálló halaszthatlan szorgos munkára, az otthon mezőgazdasággal foglalkozó katonákat szabadságolják. Azóta különféle hírek jelentek meg erre vonatkozólag, míg hivatalosan is közli a katonai parancsnokság hogy a mezőgazdasággal foglalkozó tényleges szolgálatban levő katonák 16 napig, vagyis július 11-től 27-ig szabadságolhatók s a július 22-ére behívott póttartalékosok pedig csak július 29-én tartoznak bevonulni. Ezen rendelkezés azonban csak a gyalogságra vonatkozik. A 37. gyalogezred Nagyváradon székelő hadkiegészítő parancsnoksága e tárgyban a következők közlésére kérte fel lapunkat:

A cs. és kir. 7. hadtestparancsnokság rendelete folytán a 7-dik (temesvári) hadtest területén állomásozó gyalogsági és vadászcsapatok azon ténylegesen szolgáló katonái, kik mezőgazdasággal foglalkoznak vagy mezőgazdasági munkások, folyó évi július hó 11-től bezárólag július hó 27-ig szabadságolhatók, ha az aratási munkára személyesen a közvetlen katonai előljáróknál szabadságot kérnek, vagy pedig az illetékes helyről (szülők, községi előljárók stb.) szabadságoltatásukért folyamodnak az illető csapat (ezred) parancsnokságához. A lovasság, tüzérség és vonatcsapatnál azonban ily szabadságoltatások a lóállományra való tekintettel nem eszközölhetők. Ezen rendelkezések folytán azon gyalogságbeli póttartalékosok, akik a július hó 22-én kezdődő 28 napi fegyvergyakorlatra vannak behíva, csak július hó 29-én tartoznak bevonulni, miért is a nekik már kiküldött, július hó 22-dikére szóló behívójegyek egyúttal bevonatni és július hó 29-ikére szóló új behívójegyekkel kicseréltetni fognak.

* **Felosztatott munkásszövetség.** A belügyminiszter az országos munkásvédő szövetség zirkai csoportját felosztatta, mert az nem csak a közönséget, hanem a tagokat is veszélyezteteti. A miniszter intézkedését a tagok egyik töredéke megelébbeszte. A miniszter azonban a felebbezést nem vette figyelembe.

* **A megye közbiztonsága.** A VIII. kerületi csendőrpáncsnokság tegnap terjesztette be a múlt hó bűneseteiről szóló kimutatását az alispánhoz. E szerint az elmúlt hóban előfordult 301 kihágási eset, melyből kiderített 300. Elfogtak összesen 16 embert. Különböző kihágások miatt feljelentés történt 537 esetben. A kihágások nemei közül leggyakrabban a lopás fordult elő, mely 175 esetben igényelt csendőri nyomozást. Másodsorban a verekedések, illetőleg testisértések fordultak elő leggyakrabban és pedig 84-szer és feljelentés történt 64-szer.

* **Egy kiérdemült tanító halála.** Részvétellel értesülünk, hogy Plank Alajos, a békés és dél-biharmegyei tanító-egylet alelnöke, nyugalmazott tanító, 1848—9-iki honvédhadnagy életének 83 ik évében Szegeden elhunyt. A derék tanító 45 évig volt buzgó, derék tanítója a gyulai belvárosi róm. kath. nagyiskolának s csak két éve ezelőtt lépett nyugalomba. Temetése Gyulán vasárnap óriási részvét mellett ment végbe. A halálesetről a gyulai róm. kath. hitközség egyháztanácsa és a tanítótestület külön gyászjelentést adott ki.

* **A keresk. kamara új otthona.** A nagyvárad-i kereskedelmi és iparkamara most költözik át a Kereskedelmi Csarnok épületéből Teleky utcán levő új székházába. A költözés folytán három napig a kamarai hivatal rendes munkája szünetel. Holnap, szerdán július 10-én azonban már a közönség rendelkezésére áll a kamara hivatala. Az új székház bejárata Dúdek-utcán van.

* **Halálozás.** A széleskörben ismert Csapó-családot gyász érte. Ecsedi Csapó József, élete 67-ik évében elhunyt. Temetése nagy részvéttel tegnap ment végbe Nagyváradon, Csengery-utcai gyászháznál, a mely után hült tetemeit a zemplénmegyei Czékere szállították a családi sírboltba.

* **Új állami ut építése.** A kereskedelmi miniszter Biharmegyéből új állami utat létesít Reszege-Piskoltól Tasnádig. Az ut építésére, amelynek költsége körülbelül egy félmillió korona, árlejtést irtak ki. A tárgyalás július hó 21-én lesz a kereskedelmi miniszteriumban. Erről leiratban értesíti a miniszter Biharvármegyét.

* **Trahomás betegek Nagyváradon.** Dr. Baróthy Akos városi főorvos bejelentette jelentését a Nagyváradon 1907. év első felében előfordult egyptomi szembetegedésekről (trahoma). E szerint a város területén az 1906. évről maradt 13 trahomás beteg, 1907. év első felében szaporodott 35-el, összesen volt tehát 48 trahoma. Ezek közül gyógyult 42, tehát az 1907. év második felére maradt 6 trahomás beteg.

* **Egy napos sztrájk.** A székelvhi, járás területén tegnap Tisch Ignác nagyléltai és Engländer Miklós álmosdi birtokosoknál az aratók sztrájkba léptek. A munkaadó közbelépésére azonban ismét megkezdtek a munkát. A sztrájkot bujtoatók idézték elő.

* **Az iparfejlesztés érdekében.** A kereskedelmi miniszter most körrendeletet intézett minden II. fokú iparhatósághoz az iparfejlesztés érdekében. A miniszter e rendeletében tudatja, hogy egy-egy kiküldöttje a törvényhatóságok területén lévő gyárakban meg fog jelenni s a gyárak viszonyairól jegyzeteket fog készíteni. A miniszter meghagyja az iparhatóságnak, hogy világosítsák fel a gyárosokat, miszerint a kiküldöttek nem az adó emelés végett fognak megjelenni a telepeken, hanem a gyárosok érdekében, tehát ne legyenek bizalmatlanok velük szemben.

* **Mikor a bolha köhög.** Nem valami szalonképes cím, bocsánatot is kérünk érte, de mást nem lehetett ideírni. Vasárnap délután 5 órakor gyűlést tartottak azok, akiknek a szociálista segéd léccel osztogatja a jogot, szóval a tanoncok. Egy sereg inas gyerek, akik most bujtak ki földből, jogot követelni jelentek meg a Rhédey-kertben és ott ráfogták, hogy ők most gyűlést tartanak. Ez a gyűlés mesésen hasonlít az egerek gyűléséhez, melyet az öreg macska ellen rendeztek annak idején. Az első szónok Balog volt, aki melegen ajánlja a Munkás Ujságot, és a Népszavát, mert ezekből tanulják meg, hogy mi a jog. Második szónok volt Zsigmond, aki az ipartörvényekből tartott elég folyékony felolvasást és fényesen bebizonyította, hogy a munkaadónak nincs jogában kemény fával ütni, hanem csak nádpálcával. Természetes óriási meglepődéssel fogadták a gyöngye költségeket és ki-
— Jogot a népnek!
A nép pedig ők valának.
És mikor visszatértek, a csizmadia inasok kitéptek a szövetségéből, mert a lábsuj még a nádpálcánál is puhább. A többiek ellenben önértzetesen is gyujtottak rá egy fél drámára.

* **Csendőrség Petrőszon.** Petrősz község kérelemmel járult a belügyminiszterhez, hogy tekintettel a község közbiztonságára a községbe csendőrség állíttassék fel. A miniszter a kérelmet fedezet hiányában nem teljesítette, tekintettel azonban a petrősi viszonyokra elrendelte, hogy a bombroványi csendőrség, melyhez Petrősz is tartozik, megszorítottassék olyképen, hogy a petrősi járőrök minél sűrűbben jelenjenek meg a községben.

* **A vasárnapi vihar.** Vasárnap délután óriási szélvihar tombolt végig Nagyváradon és mindent sepett maga előtt, ami szabadon állott. Égig érő poroszlopok forogtak rettenetes gyorsan el yeléssel tenyegtetve minden szabadban járókat. A vihar a városban sok kárt tett. Sőt még a korzó fáit is megtépte. Az Ezredévi emléktéren a város által dédelgetett 6 tulipánfa közül háromat kitört. A fák pusztulása által a korzó sokat veszített, mert egyedüli fája volt, ami a figyelmet magára vonta virágaival. A fák különben legdrágább fái voltak a városnak, mert ezek közül csak igen kevés szokott megfakadni.

* **Lövész ünnepély Rómában.** A közel jövőben Rómában lövész ünnepély lesz, melyről az olasz konzulatus most értesítette a minisztert. A miniszter körrendeletileg tudatja ennek folytán, hogy mindazok, kik meg akarnak jelenni az ünnepélyen fegyvereikkel és töltnyeikkel igazolás után átmehetnek az olasz határon. A megfelelő igazolványokat az olasz királyi konzulatus adja ki.

* **Vándor köruton.** A Bazár vendéglő kerti helyiségében napról-napra nagyszámu közönség hallgatja végig a Cabaret előadásokat. A kis Ferenczy Mata pompás előadása, bámulatos játéka köti le különösen a figyelmet s a kis leány valóságos kedvence lett a közönségnek. A vasárnap esti előadáson Kerekes Mihály színész is felépett s Gabányi pompás monológját: A bánya szerencsétlenségét adta elő pompásan. Kerekes Mihály régi jó színész, tagja volt a kolozsvári, aradi, szegedi színháznak s utóbb a budapesti cabaret-társaságnál működött mint szavaló művész. Jelenleg köruton van s biharmegye nagyobb községeinek is alkalma lesz művészetét élvezni. A napokban Belényest, Tenkét keresi fel s előadásokat tart. Programjába mind irodalmi színvonalon álló darabok vannak felvéve.

* **Hirtelen halálozás.** Berettyó-Ujfaluból jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap délelőtt Vajda Mihály 71 éves jómodu gazdálkodó az ottani fürdőbe ment fürdeni. Fürdészközben az öreg embert szívzselhűdés érte, minek következtében meghalt.

* **Övintézkedések a tűz ellen.** Biharvármegye alispánja most körrendeletet intézett minden főszolgabíróhoz, s elrendelte, hogy az őszi gabonaműveket a községbe behordani ott csépelni ne engedjék meg. Az alispán ez intézkedésére a hajdubagosi reformatus lelkész kérelemmel járult az alispánhoz, hogy ez intézkedését vele szemben helyezze hatályon kívül, mert ő oly tágas udvarral rendelkezik, hogy azon ki van zárva a tűz keletkezése. Az alispán a kérelmet elutasította, mert kiadott rendelete illetőleg határozata ellen a főszolgabíró útján benyújtandó felebbezéssel élhet, nem pedig simplex kérelemmel.

* **Megint a katonák.** Tegnap este egy-negyed 10 óra körül Szakácsi Sándor 37-ik gyalogezredbeli tizedes 15—20-ad magával, kik mindannyiban ittas állapotban voltak, a városba tartottak befelé Csillagvárosról. A Bányasoron szembe találkoztak mintegy 7—8 vidéki munkásemberrel, kikre ezen csata kiáltással: »ti vagytok a falu legényei?» rárontottak és minden ok nélkül ütlegetni kezdtek. Gere Károly ellenőr, Kiss Zsigmond és Jakab Imre rendőrökkel gyorsan a helyszínre futott, de mikorra odaért, mindannyian szét szaladtak, csupán egyet sikerült közülök elfogni. Mikor ezt előkapták állítani, visszakerült Szakácsi tizedes s dulakodni kezdett a rendőrökkel sőt oldalfegyverét is kihuzta, de azt nem használhatta, mert a rendőrök lefegyverezték és a várbeli ügyeletes tisztnek átadták, ahol megnevezte az egyik társát Sztorer Béla kereskedősegéd személyében. Többire nézve nem akart felvilágosítást adni. — A vizsgálat folyamatba lett téve.

* **Nyolcan egy ellen.** Tegnap éjjel 12 órájtában a Kolozsvári-utca 129. számú ház udvarán Korb Illés földmives korbesti lakost több az Incze-féle téglagyárban dolgozó munkás kövel agyba főbe verte, úgy hogy Korbót az izr. kórházba kellett beszállítani. A verekedő munkások Bauzenwein Ferenc, Dobrován József, Szécsi Simon, Kocsmarek József, Horváth Sándor, Marozsán István, Biró Imre és Szilágyi István mindannyian beismerték tettöket, mentségül azt hozzák fel, hogy az említett számú házból valaki többször kilőtt rájuk az utcára. A rendőrség megindította a nyomozati eljárást.

* **Felülfizetések.** A nagyváradai könyvnyomdászok június hó 29-én tartott mulatságán a következők voltak szívesek felülfizetni, melyért ez uton mond hálás köszönetet a rendezőség

Biharmegyei Takarékpénztár, Bihar Keresk. Ipar és Terményhitelbank, Nagyvárad Légszergyár, László és Hunyady Gőzmalom, Léderer és Kálmán féle szeszgyár, Osztrák-Magyar Bank, Dósi Lajos és fia, id. Rimanóczy Kálmán, Nográdi Gyula, Sebő I. Imre 5 korona; Schultz Ant. I., Rákos Wilmos 4 korona; Gazdasági és Iparbank, Bihoreana Takarékpénztár, Des Echerolles Kruspér Gilbert, dr. Stokker József, dr. Konrád Márk, Laszky Géza, Schiller József, Lévai Márton, Stern Béla 3 kor na; Reismann Mór, Leszámoló és Jelzálogbank r. t., Magyar Pank r. t., Nagyvárad Hitelbank r. t., Andrányi Károly és fiai, Löblé H. szeszgyár, Vilamos mű r. t., dr. Szokoly Tamás, Polgári Takarékpénztár, Emilia Gőz-Hengermalom, ifj. Berger Sámuel, Moskovits Mór és Fia, dr. Sarkadi Lajos, Incze Lajos és Társa, dr. Adorján Emil, Központi Takarékpénztár r. t., dr. Várnai Ferenc, dr. Rádl Ödön, dr. Dénes Sándor, dr. Barta Ödön, dr. Fenyő Sándor, Steier Jakab (Emke), Helfy József, Mezey Mihály, Réti Takarékpénztár r. t., Hlatky Endre, ifj. Rimanóczy Kálmán, dr. Békely Gyula, dr. Fodor Imre, Reich Ignác, Glac Antal, dr. Halász Lajos, Bencz Gyula, Dénes Ödön, Bognár és Szántó cég, Krausz Béla, Kuntz Terka, Sztarill Ferenc, Zboray Gyula 2 koronát, N. N. 1 kor. 90 fillért, Magyar Általános nagyváradai tkp. fiokja, Sebő Mihály dr, Lukács Gyula 1 kor. 40 fillér, dr. Hoványi Géza, Huzella Gyula, dr. Gyémánt Jenő, Havas Frigyes, Lipnik Mihály, Népbank r. t., N. N., Kelen Béla, Nagyvárad Ipartestületi Hitelszövetkezet, Molnár Lajos, Általános Takarékpénztár, dr. Várad Ödön, dr. Demetrovics Elek, dr. Meer Samu, dr. Olasz Béla, dr. Kabos Béla, dr. Fisch Áron, dr. Várad Zsigmond, dr. Halász Géza, Bajtay József, Csátary József, dr. Medvigy Gábor, N. N., ifj. Popper József, Miskolczy Barna, Markbreit Sándor, dr. Fodor Gyula, dr. Berkovits Ferenc, Bröder Jenő, dr. Adorján Ármán, dr. Fleischer Lajos, Janesó Károly, N. N., dr. Réz József, Farkas László, dr. Krüger Aladár, Fekete Sándor, dr. Tóth Ferenc, dr. dr. Grósz Menyhért, Sztankovits József, Berger Mór, Hermann Károly, dr. Bárdos Imre, Heller Edéné, Pásztor Sándor, Kürti B., N. N., Markovits Á., Balogh Vilmos, Füschi Testvérek 1 koronát, N. N., N. N., Adler Dezső 50 fillér.

* **Elveszett f. hó 2 án egy katonai tábori látszó.** A gyakorló tétől a várig vezető uton. Megtaláló szolgáltatassa be a rendőrségre.

* **Weisz Mór** hirdetésére felhívjuk a n. érdemű közönség figyelmét.

TÁVIRATOK.

A király utazása.

Gmunden, július 8. Ófelsége ma délután 4 óra 27 perckor a kumberlandi és württembergi hercegek látogatására ideérkezett. Az uralkodót, aki két órást itt tartózkodás után visszatért Ischlbe, úgy a fürdőközönség, valamint a lakosság lelkes fogadtatásban részesítette. A város zászlódiszt öltött. A felség megérkezésekor és elutazásakor a fürdő zenekara az osztrák himnuszot játszotta.

Wekerle nyilatkozata.

Budapest, július 8. A képviselőház egyik korábbi ülésén Wekerle a kormány nevében nyilatkozott Bosznia és Hercegovina hovatartozásának kérdésében. Ezzel a nyilatkozattal a Freudenblatt külön cikkben foglalkozik s ugyan ebben a kérdésben a Reichsrathban interpellációra készülnek. A kormány erre vonatkozó felvilágosító nyilatkozatában csudálkozásának ad kifejezést és Wekerle félreértés eloszlatására kijelenti, hogy ő és a magyar kormány Bosznia és Hercegovinára vonatkozóan teljesen a berlini kongresszus határozatát ismeri el és tartja mérvadónak, amely a két tartomány okkupálásával a monarchiát megbizta.

A horvát lázadásokról.

Budapest, július 8. *Krovobeczky* Gyula püspök úgy nyilatkozott a horvát kérdésben, hogy Horvátországban csak azok lázonganak, akiknek veszténivalójuk nincs. Tisztviselők és hivatalnokok az izgatásoknak fel nem ülnék, a kormány ellen irányuló mozgalomhoz nem csatlakoznak s így anarchiát talán tudnak a horvátok csinálni, de resistenciát nem.

Horvát népgyűlés.

Varasd, július 8. A horvátok népgyűlést tartottak, amelyen Vrbancs képviselő mondott izgató beszédet. A gyűlés után a polgárság nagy csoportja elkíserte Csáktornyára, ahol a horvát himnusz éneklésével tüntettek a magyarok ellen. A pályaudvaron s a vasúti vendéglőben levő magyarokat módfelett felháborította a horvátok arcátlan tüntetése s lehurrogták, legazemberezték s hazaárulóknak nevezték a horvátokat. S midőn ezek újra horvát nóták éneklésébe fogtak, a megotránkozott magyarság türelme elfogyván, fenyegetően neki támadtak a horvátoknak s már-már véres összeütközésre került a dolog, azonban a megzeppent horvát banda elhallgatott. A felingerelt magyarok a Kossuth nótára gyújtottak s *Éljen Magyarország, Le a horvátokkal, Éljen Kossuth Ferenc* kiáltásokkal mind fenyegetőbb állást foglalt a horvátok ellen, akik a magyarok méltó haragja elől csak úgy tudtak menekülni, hogy a kapóra beérkezett gyorsvonatba szállva elpárologtak.

Egy ezredes nyugdíjazása.

Páris, jul. 8. *Aoger* ezredes, a IV. gyalogezred parancsnokát félfizetéssel nyugdíjazták, mivel alantos tiszteikhez és a katonákhoz olyan értelmű napiparancsot intézett, hogy az ő parancsát bár eddig soha tul nem lépték, ha ezentul azokat lelkiismeretükkel megegyeztethetőnek nem tartják, a parancs megtagadását ez esetben csak helyeselni fogja.

Elfogott anarchisták.

Madrid, jul. 8. Barcelona környékén egy anarchista bandát ke itettek kézre, amely az újabb időben Portugáliában állandó rettegést okozott. A banda feje *Rull*, városi tisztviselő s a rendőrségnek titkos kénye. Az anarchista csoportnak ismeretlen forrásból tömérdek pénz állt rendelkezésére, de vesztüket is ez okozta, mert a kabzsiság a viszálykodás magvát hín-

tette el köztük. Későbbi távirati jelentés szerint 22-en kerültek a rendőrség kezébe s az anarchisták vezetői között egy nő is van, *Peralto* Mária.

A horvátok.

Zágráb, július 8. A városban a nyugalmat semmi sem zavarja. Egyedül a Jelasics-szobron elhelyezett transparent, melynek fölírása: »Horvátország ébredj! Bán kelj fel! 1848—1907.« és a rendőrök által megerősített őrség a magyar épület előtt, emlékeztet a legutóbbi demonstrációkra. »Fucsek-Fucsek« ez a bannak csuf neve, mindenkinek az ajkán van. A felsővárosban az egyik ablakban látható Medákovichs, a tartományi gyűlés elnöke, aki a végrehajtó bizottság tagjaival tanácskozik a csütörtöki megnyitó fölött. A horvát főváros csendes nyugalma semmi sem zavarja. A báni épület egészen csöndes. A bán szándékát senki sem ismeri. Az egyedüli kérdés, mely a közvéleményt dominálja, az, hogy a bán meg fog-e jelenni a csütörtöki megnyitó ülésen vagy nem.

Kirabolt pénztintézet.

Berlin, július 8. Paoli Károly bankár fridrichstrassei pénztintézetében vakmerő rablást követtek el. *Kleest* pénztárnok bankó számlálással volt éppen elfoglalva, mikor egy kéz hirtelen benyult s a bankjegy csomóból 4400 márkát felfarkolt. A tisztviselő lármát ütött, de a rablónak mégis sikerült elmenekülnie.

REGÉNYCSARNOK.

Művészet.

Irta: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. —

74.

A csillagok mind elbujtak; nehéz fellegek kusznak az égbolton, gomolygó setét tömeggé tornyosulva, míg tikkasztó szél söpri végig az utcákat.

Mi van e bizonytalan, bágyasztó természeti hangban, mi annyira felkorbácsolja vérért? Észbontó izgatottságán keresztül egyszerre megcsendül benne a kromatikus hangnem — lélekzete eláll — a csábító zene-méreg ez, mely még mindig üldözi vágy ébresztő, szívmegrontó panaszával, télelmetes, ellentállhatatlan csábzával: — Asbein!

A szél emelkedik, hangosabban s mind hangosabban bömböl s tikkasztó lehellete oly erővel kezdi körül tombolni Natáliát, hogy alig képes előre nyomulni. Egy-két vízcsepp éri arcát, majd több és több Éles jégeső végül közé s vissza felé kergeti; — kergeti mind a szélvész, jég és víz: vissza — vissza.

Nem kapott-e valaki ruhájába? Hátra néz. Nem! Egyedül van az utcán gyermekével és a tomboló viharral. Lélekvesztetten, köhics levelet előre. Hisz könnyű megtalálni az utat, Bellevue-ig — egyenesen az utcán végig... Mind setétebb és setétebb lesz, az eső záporra nőtt, ruhái nehezen tapadnak testéhez, alig bírja lábait emelni, olyan ez, mintha minden minden marasztalni, leteperni akarná. Kétszer eltéveszti útját; kétszer ott találja magát megint a Hotel de Saxe kapuja előtt, mint valami gonosz igézet által odacsálva.

Maschenka csendesen, de keservesen sirdogál. Ime — erre a kőfaragványu falra emlékszik Natália — és itt, ez az óriás alakatlan árnytömeg — nem-e katolikus egyház ez?

Vakító villám töri meg a setétséget, — Natália megpillantja a Brühl-terrasse hatalmas

lépcsőzetét, aranyozott nagy szoborszegélyzetével, látja a folyamat, amint szélesen, feketén hőmpolygeti titokzatos hullámaival — hűvösen, csábítóan, igéretteljesen — gyorsan áthalad a téren — egy pillanatig szemei odatapadnak a hatalmas folyóra, ekkor Maschenka vékony ujjacskái karjába fogódnak, meg-megrántja és reszkető hanggal nyögi:

— Félek, mama, — nagyon félek!

És Natália elfordul a legcsábítóbb kísértéstől, melylyel életében találkozott; a setét hullámok feltornak mögötte, mintha a harag korbácsolná fel, hogy egy kész áldozatukat elrabolták.

Most végre a hotel Belleuveba értek. A lomha hollandi portás a páholyban bámulva tekint utána, amint elrohan mellette, nagyot nyújtózkodik, hüvelykujjait mellénye zsebeibe dugja, álmosan lehunyja vastag szemhéjait és ásitva mormogja: Ezek az oroszok!

(Folyt. köv.)

NYILTÉR.**Vettük a következő értesítést!****Reichard Áruházában****Fő-utcán**

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves **Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.**

KÖZGAZDASÁG.**Hivatalos árlólyamok.**

budapesti áru- és értéktőzsze 1907 július 8-án.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	110 38
Magyar koronajáradék 4%	—	—	93.93
Magyar vasúti államkötvény 4%	—	—	82 85
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	53 —
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	95 50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	—	—	191 —
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	—	—	144. —
Oszták járadék papírban	—	—	97.25
Oszták járadék ezüstben	—	—	99 —
Oszták járadék aranyban	—	—	116. —
Oszták korona járadék	—	—	97 25
1860. oszt. államsorsjegyek	—	—	150 —
Oszták-magyar bankrészvény	—	—	17.65
Magyar hitelbank részvény	—	—	751.50
Oszták hitelbank intézeti részvény	—	—	651.25
Oszták-magyar államvasúti részvény	—	—	668 —
20 frankos frankos (Napolendor)	—	—	19.17
Német birodalmi márka	—	—	117.82
London vista	—	—	241 —
Páris vista a	—	—	95.82
20 márkás arany	—	—	23 53

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

736—1907 számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak 1907. évi VI. 1349 | 2, számú végzésével dr. Andó Alfréd ügyvéd által képviselt Révai Testvérek r.-t. felperes részére Boocz Jenő alperes ellen 180 korona 85 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 781 kor. becsült ingóságokra a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltek, annak a felülfoglalt követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Szőlőhegy mélyárok 177. sz. házban leendő megtartására határidőül 1907. július hó 22-ik napján délután 2 órája tűzetik ki, mikor a

biróilag lefoglalt butorok és egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttől vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1907. évi június hó 30-án.

Batig Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

**Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.**

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000.000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre tentartatik. E vételárban a kiállítási díj és illeték már bennfoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamattal fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzletredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi **július 15-ig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenként 52 korona fizetendő.

A befizetések ideiglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapsabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetőkre vonatkozó intézkedései.

Nagyváradi, 1907. június 3.

**Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.**

Nagyváradi város adóhivatalától.

7461/1907. sz.

Hirdetmény.

Nagyváradi város adóhivatala ezennel közhírré teszi, miszerint az újonnan keletkezett hasznóhajtó foglalkozások ipar- és kereskedő üzletek III. oszt. kereseti adójának, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójának megállapítása végett egybehívott bizottság a tárgyalásait a Tisza Kálmán-téri elemi leányiskola, földszinti II. a. sz. tantermében f. év és hó 12-én d. e. 8 órakor fogja megkezdeni és pedig: I. a III.-ad oszt. ker. adóra nézve

a) az I-ső Olasz kerületre nézve kezdi július 12-én d. e. 8 órakor és befejezi július hó 15-én.

b) a II-ik újvárosi kerületre nézve kezdi július 16-án d. e. 8 órakor és befejezi július 20-án végül:

c) a III-ik varaljai kerületre nézve kezdi július 22-én d. e. 8 órakor és befejezi július 25-én.

II. a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletekre nézve:

A Nagyváradi város I. II. és III. kerületeiben levő összes részvénytársaságokra nézve július 26-án d. e. 8 órakor leszen megtartva.

Miről az adózó közönséget jelen hirdetmény által azzal értesitem, hogy az érdekeltek a tárgyalás napjáról egyénenként még külön is értesítve lesznek.

Nagyváradi, 1907. július 8-án.

Lukács Ödön,
tanácsos.

HAÁSZ MANÓ

női kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

Mindenkit meglepő nagy mennyiségű nyári újdonságok érkeztek. Gyönyörű sima és mintázott grenaduok, paplanok, sima és azsurozott ruhavásznak himzett batisztok és remek kivitelű sephirek, blousok. Ugyszinte batiszt és vászon, himzett ruhák. Továbbá minden cikkben is óriási nagy raktár.

S tekintettel a nálam lévő mindenki által ismert óriási forgalomra, az áraim legolcsóbbak.

Saját gyártmányu, vörösre festett végű
Kéveköteleimet a legerősebb kivitelben

kitűnő minőségű

Kötélgyártmányaimat

a legmérsékeltébb árban, valamint mindennemű zsákok és pony-
 vákat, eredeti gyári árban számítok.

Egész mérsékelt díjért kölcsönözök új zsákot és ponyvát.

I. Weisz Mór.

Gyár: **Kolozsvári-utca**, (haját ház) — Iroda és főraktár: **Kossuth-u.** (Andrényi-palota)

Telefon 299.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény

alkalmából

megőrzés végett elfogadunk

Értékpapírokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtalanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**

adunk — és **mérsékelt** őrzési díjat
 számítuok.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

Ma, nagy Cabaret előadás.

A szerződött tagokon kívül fellépnek mint vendégek

Ferenczy Mata,

a 7 éves csodagyermek egészen új műsorral

A Latouré-pár

az utánozhatatlan opera parodisták

Girofle, Girofla

táncművésznők.

Vitéz Róbert

conferenciére.

Sáfrány Vilmos

a budapesti királyszínház
 tagja énekes és tánckomikus.

Illés Magda

disense

Nógrádi Gizi

szubrette stb.

Popper Rezső
 zongoraművész.

Nagyvárad **Cabaret a Bazárban.**

**kedvezőtlen
 idő esetén az
 étteremben.**

Este teljesen új műsor.

Belépődíj 1 kor. Fentartott
 hely 2 korona

Kezdeté fél 9-kor.

Tisztelettel:

Hatvani Károly,

a Cabaret színpad igazgatója.

A Latoure kettős

férfi és női opera parodisták.

Zsoltoványi Jenő

jellemkomikus, valamint

Smith et Bella Jackson

néger ének- és tánckettős.

Sisters Florettos

pajzstáncosnők.

Az első nagyváradai bútorgyár

fő üzletét

f. évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttmann-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó
 saját gyári árban

nagy bútorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.

Bárminemű bútorkat kezeség mellett
 saját gyáramban készítek.

Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel
 szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152 1—50

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

divat üzlete

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.